

El convent de Sant Joan. Notes disperses.

Eugeni Perea Simón

Segons una descripció de primers de segle (1) antigament existia una casa i ermita fora murs de Riudoms, dedicada a sant Joan Baptista i sobre la qual es bastiria posteriorment el convent. El bisbe Antoni Agustí, en data 19 d'octubre de 1582, atorgà la llicència d'establiment. El poble oferí els terrenys a l'entorn d'aquest nucli inicial i l'Orde dels franciscans que acceptà a condició que es retirés el camí que hi passava a prop per tal que el soroll dels carros i vianants no torbessin la pau i el recolliment que havia de presidir el convent. Uns dies més tard, el 15 de novembre de 1582, els pares franciscans observants recol·lectes prengueren possessió del lloc, no acceptant, però, el domini del predi que continuà essent del poble.

Els frares iniciaren ben aviat la construcció del convent —o l'adaptació de l'antiga casa—; segons la documentació la pedra es pujada de Vila-seca de Solcina per Mateu Bancos i l'obra durà una colla d'anys i fou sufragada en col·laboració amb el municipi (2). Per diversos documents sabem que el convent era lloc habitual d'enterraments; hi existien vasos privats i la fossa comuna (3). Sembla que l'edifici no revestí cap valor artístic ni arquitectònic remarcable i les imatges que sabem que es veneraven eren les de Sant Antoni, un Sant Crist (4) i un Jesús Natzarè.

Els terrenys de conreu adherits al convent tenien 0,91 ha. i a l'època de la desamortització de Mendizábal foren adquirits per Bernat Torrell, de Tarragona, per 98.010 rals, (5).

Segons un manuscrit de primers del segle XVIII (6) el convent no admetia fundacions de misses ni d'altres sufragis piadosos. Sembla que el convent era ben conegut arreu de la

comarca i que, sovint, rep l'encàrrec de misses en sufragi de difunts (7) o d'accions religioses diverses. Es freqüent de trobar frares del monestir de sant Joan captant almoines o celebrant actes religiosos arreu de la comarca.

L'any 1787 el convent tenia vint-i-quatre frares (13 professors, 5 llecs, 4 donats, 1 criat i 1 nen) i el 1835 en té vint-i-cinc (17 capellans, 5 llecs i 3 donats) (8). Per la documentació consultada coneixem el nom d'alguns religiosos, fra Ferran, Font Givell, Maymo, Pelliser, Colom (any 1694) i Pere Rodés, prior (any 1740). En data 1 d'octubre de 1821 la Llei de Monacals extingeix tot convent menor de vint-i-sis individus, afectant aquesta llei el convent riudomenc en no sobrepassar la xifra; pocs mesos més tard, però, la llei queda en suspens per un decret de 3 d'agost de 1822. En aquest darrer any tenim notícia que el convent és saquejat i, probablement, els autors devien ser els homes d'Antoni Marañón (a) el Trapense que en aquestes dates opera per la comarca i ací a Riudoms ha d'enfrontar-se amb les tropes milicianes que li reten batalla.

Durant les pugnes entre liberals i carlins del convent de Sant Joan es destacaria el famós pare Orri, conegut com fra Punyal (9) que lluità en defensa dels carlins i de l'absolutisme. El 1835 els frares han d'abandonar el convent després de l'incendi dels de Reus (10). La campana del convent anà a parar a la junta d'alineació de Tarragona. L'aiguat de santa Tecla de l'any 1875 anorrea les terres d'horta i queden sense conreu durant molts anys.

E.P.S.

(1) Barraquer i Roviraltà, C., *Las casas de Religiosos en Cataluña*. Imprenta de Francisco J. Altés y

Alabart. Barcelona, 1906. V. 1, ps. 528-9. Segons un fogatge de mitjans del s. XVI a Riudoms no hi ha cap casa de religiosos, amb anterioritat a aquesta data. Josep Iglésies, *El fogatge de 1553*. Fundació Vives Casajuana, vol. 1. Barcelona, 1979.

(2) "Per fer les portes de les relles del monestir de sant Jhuan" Arxiu Municipal de Riudoms. Albarans de 1582-3. Secc. I, llig. 2 2/1.

(3) Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona. Llibres Sacramentals (Baptismes, desposoris i òbits 1668-1699), v. 138:

"fou enterrat son cos o cadaver en lo monastir de recolets fora els murs de la present vila", f. 157.

"enterrat son cadaver en lo monastir de St. Francesc fora los murs", f. 158.

"en lo vas dit den serra en lo convent de St. Joan", fs. 187, 194.

(4) Quan la crema del convent aquesta imatge fou salvada i més tard presidí l'altar del Sant Crist de l'església parroquial. AHA. Inventario de la parroquia de Santiago (1925?), f. 28.

(5) Rovira i Gómez, Salvador J., *La desamortització dels béns de l'Església a la província de Tarragona (1835-1845)*. Institut d'Estudis Tarraconenses Ramon Berenguer IV. Tarragona, 1979.

(6) Biblioteca Nacional de Madrid. Manuscrit 20466, fs. 165 rv, (15-XI-1726).

(7) Saludes i Rebull, Isidre: *Vilaplana a mig segle XVIII*. Vilaplana, 1978.

(8) Iglésies, Josep, *En cens del comte de Floridablanca. 1787*. Fundació Salvador Vives Casajuana. Barcelona, 1969.

(9) Gras i Elies, Francisco, *Historia de los lugares, villas y ciudades de la provincia de Tarragona*. Barcelona, 1907. p. 112.

(10) Hi ha una llegenda que descriu els fets des d'una òptica popular així com l'aprofitament de les pedres del convent per a bastir els porxos de la plaça de l'Església. Cf. Eugeni Perea Simón, *Llegendes de Riudoms. Libre ver e apòcrif*. Ed. Centre de Lectura. Reus, 1981. ps. 35-38. Tradicionalment hom diu que fra Miquel Gran i Peris feu el noviciat en aquest convent.